

Verslag studiemiddag Sectie Zelfstandigen

12 SEPTEMBER 2016

Op vrijdag 2 september hield de sectie zelfstandigen van de VNK een studiemiddag. Centraal stond de vraag: hoe maak je van een kunsthistorisch onderzoek een succesvol freelance project? Te denken valt hierbij aan een tentoonstelling, een publicatie of een documentaire. De VNK was deze middag te gast bij het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis en de deelnemers werden dan ook welkom geheten door zakelijk directeur Mireille Pondman. Na een welkom vanuit de VNK door Menno Jonker was het woord aan de eerste spreker: Eddy Schavemaker.

Bloed, zweet, tranen en.. weinig geld

Als zelfstandig kunsthistoricus en taxateur heeft Eddy Schavemaker ruime onderzoekservaring in de Nederlandse en Vlaamse zeventiende-eeuwse kunst. Onder de titel: 'De waarde van onderzoek. Bloed, zweet, tranen en... weinig loon' vormde zijn inleiding een reality check voor de deelnemers. 'Nee, niet al het kunsthistorisch onderzoek, hoe gedegen ook, valt om te zetten in een betaald project', vertelde Eddy. Hij merkte op dat het maken van een boek of tentoonstelling een lange voorbereiding vergt, er steeds onzekerheid blijft of het lukt en bovendien garant staat voor slechte betaling. Een randvoorwaarde is volgens hem dus een basisinkomen, zodat je in je onderhoud kunt voorzien. Hij adviseert starters dan ook alles aan te pakken dat ook maar enigszins aansluit op je expertise en vaardigheden.

Hij lichtte verschillende van zijn eigen projecten uit en gaf aan op welke punten de vertaalslag naar realisatie haperde. 'Bezint, eer ge begint', was de kern van zijn betoog. Wanneer er dan toch gepoogd wordt een tentoonstellingsproject te realiseren, is een aantal zaken volgens Eddy van groot belang. Het is belangrijk om een voorstel altijd vorm te geven via een template waarin de belangrijkste vragen van een museum al beantwoord worden. Op deze wijze ga je kritisch en systematisch nadenken over een tentoonstellingsproject. Daarnaast is het goed een concreet museum in gedachten te hebben voor je project. Tenslotte is het aan te raden bij dat museum al contacten te hebben met de conservator zodat deze eerst kan worden gepolst. Andere vragen waarover nagedacht moet worden: hoe past de tentoonstelling in het tentoonstellingsbeleid en de visie van het museum? Wie gaat welke taken uitvoeren? Naast een helder voorstel op papier is het tenslotte belangrijk om een 'elevator pitch' te hebben zodat je jouw voorstel snel en helder kunt samenvatten.

Inleiding Eddy Schavemaker

Zelf aan de slag

Na de introductie was het tijd voor de workshoprondes. Deze werden gegeven door Christi Klinkert, conservator bij Stedelijk Museum Alkmaar en Lennard Dost, artistiek directeur bij Nieuwe Vide in Haarlem en freelance kunstcriticus. Voorafgaand aan de workshopmiddag was deelnemers gevraagd om een beknopt tentoonstellings- of ander projectconcept op te sturen. Deze voorstellen werden door de workshopleiders en andere deelnemers kritisch bekeken en stonden centraal in de workshoprondes. In de workshop van Lennard Dost kwam aan bod dat het erg belangrijk is om 'de buitenwereld' te betrekken in je plannen. Vaak zijn voorstellen erg aanbodgericht, in plaats van vraaggericht. Lennard stelde verder dat het belangrijk is om eerst zelf een visie te ontwikkelen, en later partners bij je project te zoeken. Het idee moet eerst voor 110 procent zijn uitgewerkt. Bij verschillende voorstellen van deelnemers kwam naar voren dat het goed is om te zoeken naar een link met de actualiteit die een aanleiding kan vormen voor het project. Dat kan bijv. het 150-jarig bestaan van een locatie zijn, of een themajaar dat in een stad speelt.

Dit punt kwam ook naar voren in de workshop van Christi Klinkert. De aanleiding voor een tentoonstelling komt naar voren bij het invullen van een standaardformulier met daarin o.a. titel, kern, doelgroepen, aanleiding. Het invullen van dit formulier is altijd de eerste stap bij Stedelijk Museum Alkmaar. Dat zet je meteen op scherp.

Net als Eddy Schavemaker meent ook Christi dat het belangrijk is je te verdiepen in het museum. Wat doen ze daar zoal? Past jouw idee bij de programmering? Soms kan het beter werken om eerst een beknopt idee voor te leggen en daarna pas heel veel tijd in onderzoek te steken. Dat zorgt er ook voor dat je minder uitgaat van jouw eigen interesse/onderzoek bij het schrijven van je voorstel, maar ook kijkt wat past bij de plek en het publiek.

Als je een voorstel indient bij een museum, stuur dan een korte, heldere tekst, adviseert Christi. Medewerkers hebben het vaak druk, maar kunnen zo snel zien wat de kern van je voorstel is. Denk er ook aan dat de inhoud aantrekkelijk moet zijn voor een breed publiek en dat je voorbeelden geeft van welke/hoeveel potentiële bruiklenen. Christi bekijkt zelf ieder ontvangen voorstel met interesse en neemt het mee in vergaderingen over de programmering. Een van de voorstellingen schetste al een levendig beeld van hoe de tentoonstelling eruit zou zien qua sfeer, dat geeft een goed beeld van wat je voor ogen hebt.

Op de vraag hoeveel uren en welk tarief je zou kunnen rekenen merkt Christi op dat je daarover kunt overleggen met collega-zelfstandigen. Maak een ureninschatting en onderhandel met het museum. Als er een vooronderzoek nodig is, kun je een begininvestering afspreken. In de projectvoorstellen viel op dat er vrijwel geen begrotingen in waren opgenomen. Dat is geen probleem: dat is een taak van het museum op het moment dat jullie besluiten samen te gaan werken.

Plannen aanscherpen

Op de borrel na afloop werd nog volop doorgepraat over de projectvoorstellen. Niet alleen de workshopleiders maar ook de deelnemers gaven elkaar bruikbare tips, die de projectvoorstellen

realistischer en kansrijker kunnen maken. De deelnemers kunnen zo zelf weer verder met het aanscherpen van hun voorstellen.

Workshopsessie